

Les idees no es poden empresonar

Entrevistem Alan Stivell, patriarca de la música celta, que ha cantat per primer cop en català

Alan Stivell | Arxiu artista

Â

A la cançó "Com una gran orquestra" del darrer disc d'**Alan Stivell** (Riam, 1944), '*Human/Kelt*', també hi col·laboren el cantautor **Francis Cabrel**, la veu dels **Fabulous Trobadors** Claude Sicre, la jove cantant corsa **Lea Antona** i l'**Orquestra Simfònica de la Bretanya**.

Amb Carlos Núñez t'uneix una amistat de fa temps. Com us vau conèixer?

Ja fa molt de temps. Va ser a la Bretanya i ell devia tenir quinze o setze anys. Des d'aleshores hem anat coincidint moltes vegades en festivals i hem tocat l'un en concerts de l'altre... L'any passat, per exemple, em va acompanyar a Alemanya. Tenim molts punts en comú, començant pel nostre amor per la música celta i per l'interceltisme.

Tens la sensació que ell ha seguit un camí obert per tu, el de la configuració de l'actual música celta?

Cadascú té una personalitat diferent, afortunadament. En un sentit ampli sí que som músics propers, però potser la influència del pop-rock està més marcada en mi. Jo em vaig fer gran a l'època en què el rock'n'roll va arribar a Europa, als anys cinquanta, i això em va marcar. Em vaig entusiasmar amb aquella música d'una manera espontània, i en paral·lel la vaig anar analitzant i reflexionant-hi, i també interessant-me més i més per la música cèltica, que sigui dit de passada és un substrat fonamental de la música dita anglosaxona i el pop-rock. La fusió d'aquests dos mons la vaig viure com un procés intern i personal, sense esquizofrènies.

Afortunadament, les músiques cèltiques han esdevingut més populars del que mai m'hauria arribat a imaginar.

El teu darrer disc es diu *Human/Kelt*. Per què aquest doble títol?

Perquè estic gravant els meus darrers discos, i si vull resumir la meua vida, em trobo que d'una banda hi ha la meua passió evident pel món cèltic, un apassionament que m'ha dut gairebé fins a la follia però que alhora per a mi ha estat un antídote per no embogir del tot. I d'altra banda, sempre he mantingut una gran curiositat envers les altres cultures. No hem d'oblidar que cal respectar totes les identitats. D'aquí ve el títol: soc celta i formo part de la humanitat.

El disc comença amb una obertura general que ja indica per on anirà tot el treball, que és força llarg.

Sí, és una mena de prefaci. Em va semblar interessant presentar cada element que sonarà, una mica com es fa en els *teasers* del cinema. Hi ha una presentació de tots els 'habitants' del disc, és a dir tots els músics que m'acompanyen, i aleshores arribo jo no amb una arpa, que seria el que tothom espera, sinó amb una guitarra elèctrica que després es troba amb l'arpa. He de dir que de vegades he estat una mica gelós dels guitarristes.

A *Human/Kelt* hi ha moltes col·laboracions i molts estils diferents.

La majoria de les meves influències musicals hi són. No hi ha trip-hop ni rap, als quals m'he acostat en altres treballs, ni tampoc jazz, tot i que al final hi ha unes improvisacions que el podrien recordar. Però a part d'això hi ha pràcticament tot el que m'agrada: elements de clàssica, d'*electro*, de música tradicional, del rock, tocs ètnics d'arreu del món... Sempre treballo amb la noció que jo soc a la Bretanya, i per tant la Bretanya és per a mi el centre del món, però estic obert a tot el que sona al voltant. No sé escollir, ni tampoc ho vull fer.

Una de les peces es titula "Com una gran orquestra" i està cantada en català, bretó, occità, cors i francès.

Acostumo a fer servir les llengües del món cèltic, però aquest cop m'he dit: per què no cantar en altres llengües que es parlen al territori de l'estat francès? Hi ha l'occità, que és la llengua més parlada després del francès, i també el català, amb el qual m'ha ajudat Immaculada Fàbregas, universitària catalana a qui conec pel Consell Cultural de Bretanya. La peça és una combinació de dues d'anteriors: "Ideas", que vaig publicar el 1981 al disc *Terre des vivants* (Disc'AZ), i "Noite peicha", que havia gravat amb **Carlos Núñez**. Per primer cop hi he incorporat el català i també el cors. Evidentment, tinc molt present la situació d'aquestes nacionalitats, i la peça hi fa referència. I alhora té un costat més universal, que fa referència a la necessitat de viure junts a la Terra. Hem de poder viure igual com funciona una simfonia, respectant la diversitat.

A "Com una gran orquestra" també hi col·laboren el cantautor Francis Cabrel; la veu dels Fabulous Trobadors, Claude Sicre; la jove cantant corsa Lea Antona i l'Orquestra Simfònica de la Bretanya.

Si vull que la cultura francesa respecti la Bretanya, és lògic que jo respecti la cultura francesa. Em va semblar interessant que un conegut artista occità com és **Cabrel**, conegut per cantar en francès, hi participés i cantés per primer cop en occità. Totes aquestes col·laboracions tenen un valor artístic i també simbòlic.

Ara i aquí és impossible escoltar la lletra d'aquesta cançó i no pensar en els presos polítics.

Doncs pensa que està escrita el 1981! Però sí, és evident. Crec que la lletra té dos vessants. D'una banda fa referència a les lluites concretes per la llibertat, lluites que existeixen ara, i que sempre han existit, per la democràcia i la llibertat dels pobles, i de l'altra a una idea de justícia global: hem de deixar desenvolupar les idees de tothom lliurement i amb respecte.

Al llarg de la seva obra sempre ha mantingut un discurs de concòrdia entre els pobles, que es correspon amb una idea de la cultura celta molt internacionalista.

Sí, la meva idea del món celta transcendeix les fronteres. La paradoxa és que aquestes cultures cal protegir-les amb suports institucionals i amb polítiques estatals concretes. Certament, és una paradoxa...

Com descriuria el moment actual de la música bretona?

Crec que hi ha molt bons músics, molt virtuosos i que dominen molts registres diferents. Potser el gran repte és aconseguir que arribin al gran públic, i en aquest punt tenim la dificultat que no disposem de grans mitjans de comunicació bretons. Molts bretons tenen una idea vaga de la cultura pròpia, i fins i tot a mi molts em coneixen sobretot per una cançó de principi dels anys setanta. La part bona és que encara hi ha molts bretons que poden interessar-se per la cultura pròpia. Però he de dir que ara mateix, a diferència del que passa per exemple amb el català, la llengua bretona està condemnada a desaparèixer.

I vostè té alguna esperança que es pugui salvar?

Soc optimista al cinquanta per cent. I el que em fa tenir esperança és que el sentiment bretó avui és més present que mai. A les manifestacions dels armilles grogues pots veure com molta gent branda orgullosament banderes bretones. Però això encara no s'ha traduït culturalment ni políticament.